

Адыгэ

Мажь

Голос адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат тыгъуасэ Мэфэхьаблэ щылагъ. Ащ игъусагъэх министрэху Юрий Петровымрэ Валерий Картамышевымрэ, муниципальнэ гъэпсыклэ зилэ «Мыекъопэ районым» иадминистрации ипашэу Алексей Петрусенкэр, АР-м лъэпкь Иофхэмклэ, Ізкыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкыи къэбар жъугъэм иамалхэмклэ и Комитет итхьаматэу Шхьэлэхьо Аскэр, нэмыкхэри.

Къумпыл Мурат Мэфэхьаблэ щылагъ

Пашэхэм къалэгъокыгъ Мэфэхьаблэ иадминистрации ипашэу Хьасани Мухьамэд. Къуаджэм нэпэ ищылэклэ-псэуклэ зыфэдэм, щыклагъэу ыкыи гумэ-кыгъоу илэхэм пашэхэм за-щагъэгъозагъ, цыфхэм Іэпылэгъу афэхьунхэмклэ амалэу щылэхэр агъэнэфэгъэх.

Нэпэрэ мафэм ехъулэу къуаджэм нэбгырэ 200 фэдиз щэлсэу. Псэуплэхэр ашлынхэм фэшл чыгу Іахьы 186-рэ афа-гошчыгъ, ахэм унэ 50 атыра-шыхьагъ, цыфхэри ащэпсэух. Унэ 20 джырэ уахътэм ашы, 10-м апае фундаментхэр агъэ-чыгъэх. Ахэм анэмыклэу фа-ехэм тапэклэ джыри чыгу Іахь 800 фэдиз аратын амал шыл.

Унэ 35-мэ гъэстыныпхъэ шхуантлэр, псыр, электриче-ствэр арашэлагъ, 22-мэ псы закьор ары ялэр.

— Нэпэ пшъэрыл шхьалэу щытыр цыфхэм гъэстыныпхъэ шхуантлэр ыкыи псыр алэклагъэ-хьэгъэным епхыгъэ Іофшлэнхэр

лыгъэклотэгъэнхэр ары. А гумэ-кыгъор ары псэуплэм хэхьо-ныгъэхэр ышлынхэмклэ пэры-оху хуэрэр. Мэхьаншхо зилэ лъэныкьохэм ащыц гъогухэм яшыны. Апэрэу мы илээсым къуаджэм иурамитлэм асфальт атыралхьагъ. Кыхьащт илээс-ми ар лъагъэклотэщт, къанэ-хэрэм мыжъо атыратэкьощт, — кылуагъ Шхьэлэхьо Аскэр.

Къумпыл Мурат кызэрилуа-гъэмклэ, Мэфэхьаблэ гумэ-кы-гъоу илэхэр дэгъэзыжыгъэн-хэм пае «Къоджэ псэуплэхэм хэхьоныгъэ ашыныр» зыфилорэ программэм хэхьанхэм мэхьа-нэшхо ил, ар гъэцэклагъэ зы-хьуклэ инфраструктурэм епхы-гъэ Іофыгъохэр зэшлохыгъэ хьунхэмклэ амалышлэхэр щылэ-щтых. Джащ фэдэу чылэм хэхьоныгъэ ышыным, ыпэклэ лыклотэным, изытет нахьышлэ шыгъэным, нэмык лъэныкьо-хэми мы псэуплэм дэсхэри кы-хэлэжъэнхэ зэрэфаер АР-м и Премьер-министрэ кыхыгъэ-

щыгъ. Гушылэм пае, къуаджэр къээыгъэдэхэщт чыгъ цыкылхэр джырэ уахътэм бгъэтысынхэ плъэкышчт.

— Мыщ фэдэ дэжыгъо зэ-хэтцэнэу зыкытхьухьагъэр мы аужырэ уахътэм къуаджэм щыпсэурэ цыфыбэхэм гумэ-кыгъохэр ялэхэу кызэратэо-лагъэхэр ары. Ащ кыхьэкыкыкы, специалист-отраслевикхэр сигъу-сэхэу Мэфэхьаблэ тыкэкьло-нэу, мыщ цыхуэрэр зэдгъэлъэ-гъунэу, цыфхэм ящылэклэ-псэуклэ нахьышлэ шыгъэнымклэ амалэу щылэхэм, хэцкыплэхэм тжэсэнэу итхьухьагъ. Зэклэмэ анахь шхьалэр инфраструк-турэм игъэпсын ары, — кы-луагъ Къумпыл Мурат.

Цыфхэм къагъэнэфэгъэ гумэ-кыгъохэр дэгъэзыжыгъэн-хэм пае АР-м и Правитель-ствэ и Тхьаматэ министерствэ-хэм, ведомствэхэм япашэхэм пшъэрылхэр афишыгъэх.

Сурэтхэр Алла Салиенкэм тырихыгъэх.

Клэлэцыкылхэм ялэзагъэх, яшлэныгъэхэмклэ врачхэм къадэгощагъэх

«Об обеспечении в 2014 году государственной поддержки некоммерческих неправительственных организаций, участвующих в развитии институтов гражданского общества и реализующих социально значи-мые проекты» зыфилорэ уна-шом диштэу къэралыгъо Іэпы-Іэгъоу къатлупщыгъэ ахьшэмклэ проектэу «Шагни навстречу» зыфилорэр зэхашагъ. «Урысые клэлэцыкылу фондир» ары Іофтхьабзэм клэлэцыкылу фэхьугъэр.

«Шагни навстречу» зыфилорэ Іофтхьабзэр Адыгэ республи-кэ клэлэцыкылу клиническэ сымэдэжышым мы мафэхэм шы-кылагъ. Ащ кыдыхэлъытагъэу Москва кыкылыгъэ врачхэр Мыекъуапэ къэкуагъэх, уз зэфэшхьафхэр зилэ сабыйхэм яплыгъэх, Іэпылэгъу афэхьугъэх.

Урысые клэлэцыкылу клини-ческэ сымэдэжышым ия 2-рэ психоневрологии отделение ипашэу Елена Ильинам, педи-атриемклэ отделением ипашэу Сергей Семейкиным, хирур-гиемклэ, травматологиемклэ ыкыи ортопедиемклэ отделением ипа-шэу Александр Кузиным, зете-гъэуцожынымклэ ыкыи спортив-нэ медицинэмклэ кафедрэм идо-центэу Наталья Тохтиевам пресс-конференцием кызэрэщалауа-гъэмклэ, анахьэу аналэ зыты-рагъэтырэр бэрэ узылумыклэрэ узхэр зилэ клэлэцыкылхэр арых.

Москва кыкылыгъэ специа-листхэм республикэм щылэ-жьэрэ врачхэм ялофшаклэ осэ дэгъу кыфашыгъ. Клэлэцыкылу сымэдэжэхэм аналэ зэрэтырагъэ-тырэм, шапхьэхэм адиштэу зэрялэзэхэрэм, ялофшлэн дэгъоу

зэрэзэхашэрэм ыгъэрэзагъэх. — Бэрэ кыхьэкы яреспубликэ Іэпыгъоу щарагъэкырэр мытэ-рэзэу е ар имыкьущтэу ны-тыхэм къащыхьоу, ау Адыгеим ащ фэдэ гумэ-кыгъо зэрэщы-мылэр кыхьэгъэщы сшлоигъу, — кылуагъ Сергей Семейки-ным. — Мыщ зэрэщылазэхэрэр, узым пэуцужыгъэным фэгъэ-хьыгъэ Іофтхьабзэу зэхашэ-хэрэр шапхьэхэм адештэх.

Специалистхэм пресс-конфе-ренцием кызэрэщалауагъэмклэ, нэмык шьолырыбэхэми ащы-лагъэх, уз зэфэшхьафхэр зилэ клэлэцыкылхэри альэгъугъэх. Ип-сауныгъэ изытетклэ сабый хы-лэ дэдэ мы мафэхэм Адыгеим щырихьылагъэхэп, ау Москва ащэнхэш, ащ нахь куоу зэлэ-зэгъэн фэе сабыйхэр кыхьа-гъэщыгъэх.

— Москва кыкылыгъэ специ-алистхэм яшлогъэшхо кызэрэ-

тэкыштыр нафэ. Врачэу къэ-кылагъэхэм тисымаджэхэм анахь ящыкыгъэ еклотаклэхэр кыхьахыгъэх, опыту алектэ-лымыклэ тиспециалист ныбжы-клэхэм къадэгощагъэх. Мы мэфэ заулэу ахэр тадэжэ зы-щылагъэхэм кыкылоцл клэлэцыкылу 70-рэ ауплэеклугъ, джыри ялоф-шлэн лъагъэклотэщт, — кылуагъ Адыгэ республикэ клэлэцыкылу клиническэ сымэдэжышым нев-рологиемклэ иотделение ипа-шэу Пшыпый Сарэ.

Москва ащэнэу сабыеу кы-хахыгъэхэр тишъолыр бэрэ узыщыримыхьыллэрэ узхэр зи-Іэхэр ары. Неврологием ыльэ-ныкьоклэ уз зэфэшхьафхэр зилэ клэлэцыкылу 17-мэ зяп-лыхэм, нэбгыри 4 Москва ащэнэу агъэнэфэгъ. Ахэр нахь игъэклотыгъэу ауплэеклущтых, Іэпылэгъу афэхьущтых.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

Мэкъэгъэлу

Лъэпкьхэм
языкыныгъэ и
Мафэ фэгъэхьыгъэ
Іофтхьабзэу
щылэщтхэр

Шэклогъум и 4-м сыхьа-тыр 10.00-м къэлэ пар-кым кышчырагъэжъэ-ныш, цыфхэр зэхэтхэу Зэкьошныгъэм игупчэ нэс къэкложьтых.

Сыхьатыр 10.30-м лъэп-кьхэм языкыныгъэ и Ма-фэ фэгъэхьыгъэ митинг щылэщт, «Егъашлэми Уры-сыем тыригъусэщт» зы-филорэ саугъэтым къэ-гъагъэхэр клэлъыралхьа-щтых.

Сыхьатыр 11.00-м Адыгэ Республикэм и Къэра-лыгъо филармонии мэфэкл концерт кышчытхь.

Хэдзаклохэм амакъэ пэшлорыгъэшъэу арагъэтыщт

Я VII-рэ зэлугъэклагъумкIэ Къэралыгъо Думэм и депутатхэм яхэдзын пae партиeу «Единэ Россиeм» 2016-рэ илъэсым жьоныгъуакIэм и 22-м урысые хэдзаклохэм амакъэ апэрэу пэшлорыгъэшъэу аригъэтыщт. Мыщ фэдэ лoфтхьабзэм икIэлуххэм атетэу кандидатхэм аспискэхэр зэхагъэуцощтых.

«Партиeу «Единэ Россиeм» хэдзын лoфтхьабзэу зэрихъаштхэм ялъэныкьо

шъхьалэхэр мыщ кышынэфэщтых. Гупшысэ, предложение гъэнэфагъэхэр тилэхэу, хэдзаклохэм яшлoигоныгъэхэр зэдгъэшагъэу а хэдзыным тыкьеклолэн фae», — кылуагъ партиeу «Единэ Россиeм» ишъолпыр гъэцэкIэкIо комитет ипашъу Афэшлэгъо Рэмэзан.

Мыщ фэдэ лoфтхьабзэм хыкумым зилоф ылуагъэхэр, зиахъцэ Iэклиб къэралыгъохэм ябанк илхэр зэрэхэмылэжьэщтхэр, кандидатхэр кыагъэлагъохэ зыхъукIи ащ фэдэ шапхъэхэм зэрагыгъозэщтхэр ащ тэрэзэу елыгтэ. Цыф жьугъэхэм яшлoшхэм лъэшэу аналэ атырагъэтыщт. Ащ фэдэ шапхъэхэр хэдза-

клохэм пэшлорыгъэшъэу амакъэ зэрагъэтырэ шыкIэм ехыплэгъэ Положениeу кыхъашт илъэсым имэзае иублэгъу я XV-рэ Зэфэсым иапэрэ чэзыу щаухэсынэу рахъухьэрэм ипро-

ект кышылдэлытагъэх. ЯтIонэрэ чэзыоу мэкъуогъум шылэщтым Къэралыгъо Думэм ихэдзын пae клэух спискэу кыагъэлэгъоштыр цагъэнэфэщт.

«Адыгэ Республикэм зы мандат зилэ кой закъу итыр, пэшлорыгъэшъэу амакъэ атыным пae зы бюллетень закъу хэдзаклохэм аратыщтыр. Шъолпыр спискэмкIи, зы мандат зилэ коимкIи кандидатхэм ацIэхэр ащ итыщтых», — кылуагъ Афэшлэгъо Рэмэзан.

Партиeу «Единэ Россиeм» ишъолпыр гъэцэкIэкIо комитет ипашъу кызырэхигъэхьожьыгъэмкIэ, 2016-рэ илъэсым Iоныгъом и 18-м я VI-рэ зэлугъэклагъумкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм хэтыщтхэр зэрагъэнэфэщтхэм епхыгъэу партиeу «Единэ Россиeр» республикэ парламентым хагъэхъашт кандидатхэр жьоныгъуакIэм и 22-м кыхахынхэу мэгургъэ.

Щысэ зытырахырэ Лыхъужь

Илъэс 21-рэ нахь ымыныбжьэу ихэгъэгу пae зищылэныгъэ зытыгъэ клэлэ ныбжьыклэр Советскэ Союзым и Лыхъужь хъугъэ. Ащ ыцIэ тарихым пытэу хэуцуагъ, ныбжьыклэу кыткIэхъухьэрэмэ ящысэтэхыпл.

ипашъу Мэрэтыкьо Сэйхьат ритыжыгъ. Андырхъое Хъусенэ ыцIэкIэ щыт музeим илофышлэхэм кыткIэхъухьэрэ лIэужхэм яхэгъэгу шлу альэгъуным пae лoфышхо зэрашлэрэр лoфтхьабзэм кьеклолэгъэ пстэуми кыхагъэщыгъ. Тарихым икъэухъумэн ар фэлорышлэ.

— Цыф кызырэкIоу ар дунаим кытехъуагъэми, щылэныгъэ гъогоу кыкIугъэм ушэтыплэу фэхъугъэм клэух лъэуж дахэкIэ ыцIэ кытхигъэнагъ. 1941-рэ илъэсым Украинэм ит псэуплэу Дьяково дэжыпсэ щызыгъэтылтыгъэ Хъусенэ зэрэшъушымыгъупшэрэм пae лъэшэу тышъуфэраз. Къэ-

гъэлэгъонэу непэ зэхэшъуцагъэр гум кынэжыщт. КыткIэхъухьэрэ ныбжьыклэхэм ащ фэдэ кын кьарэмылэгъужь, ошъо кьаргъор ашъхагъ ерэт зэпыт, — кылуагъ Андырхъое Хъусенэ ипхъорэлфэу Даур Къэплъан.

Комсомолым и Мафэ ехъулэу мы лoфтхьабзэр зэрэзэхашагъэм ащ имэхъанэ зыкыыригъэлэтыгъ. Тикъэралыгъо тарихь гъогоу кыкIугъэм мы ныбжьыклэу организациеим илахышхо хэлъ, комсомолым кыхэкIыгъэх заом ыкIи лoфшIэным

илыхъужьхэр, ахэм зэу ащыщ Андырхъое Хъусени. Комсомолым имэфэклI фэгъэхыгъэ лoфтхьабзэу илъэс къэс ныбжьыклэхэм яреспубликэ Союз зэхищэрэм цыфыбэ кьекIуалIэ. Мыгъэрэ автопробегым хэлэжагъэхэр комсомольцэ цIэрылоу Андырхъое Хъусенэ ишлэж фэгъэхыгъэ зэхахъэм кьелэгъагъэх.

Ныбжьыклэхэм я Ленинскэ Коммунистическэ союз икъутамэу Адыгеим щылэм икомитет исекретарэу Марина Ситниковар лoфтхьабзэм кышчыгушылэгъыкIи комсомолыр непи зэрэщылэр, ащ илофшлагъэхэр кызырэнэжыгъэхэр кылуагъ.

Хэгъэгу зеошхом Теклоныгъэр кызышчыдахыгъэр илъэс 70-рэ зэрэхъугъэм илофтхьабзэ анахь шъхьалэхэм ащыщ Андырхъое Хъусенэ лыхъужьныгъэу зэрихъагъэм фэгъэхыгъэ зэхэхъэу мы мафэм Шэуджэн районым шылагъэр. «Лыхъужьныгъэм иурок» зэхэщэгъэнымкIэ Iэпылэгъу кыафэхъугъэу, ныбжьыклэхэм яхэгъэгу шлу альэгъоу плугъэнхэмкIэ зишлогъэшхо кьеклорэ район администрациеим ипашъу Мэрэтыкьо Аслъан кызырэгъуогъэхэр фэрэзагъэх. Джащ фэдэу лoфтхьабзэр гъэшлэгъонэу резыгъэкIокIыгъэ музeим ыкIи культурэм ялофышлэхэм «тхъашъуегъэпсэу» аралугъ.

ПАТIЫКЪО Анет.

Шэклогъум и 8-м илъэс 74-рэ хъушт Андырхъое Хъусенэ лыхъужьныгъэ зэрихъэзэ ыпсэ зигъэтылтыгъэр. Илъэс 21-рэ нахь ымыныбжьэу ихэгъэгу пae зищылэныгъэ зытыгъэ клэлэ ныбжьыклэр Советскэ Союзым и Лыхъужь хъугъэ. Ащ ыцIэ тарихым пытэу хэуцуагъ, ныбжьыклэу кыткIэхъухьэрэмэ ящысэтэхыпл.

Илъэс къэс лыхъужьыр зыщыфэхыгъэ мафэм ехъуллэу мемориальнэ музeеу Андырхъое Хъусенэ ыцIэкIэ щытым хэбзэ кьулыкъушлэхэр, общественнэ организациеихэм ялыклохэр, ветеранхэр, икъоджэгъухэр, илахылхэр, иныбджэгъухэр, ныбжьыклэхэр кьекIуалIэх. Советскэ Союзым и Лыхъужьэу Андырхъое Хъусенэ ишлэж фэгъэхыгъэ зэхэхъэм хэлажэх.

Бэмышлэу ащ фэдэ зэхэхъэ кьуаджэу Хьакурынэхъаблэ шыкIуагъ. лoфтхьабзэм хэлэжагъэхэм дзэклолым исаугъэт кьэгъагъэхэр клэралъхагъэх, нэужым «Лыхъужьныгъэм иурок» рагъэжагъ Андырхъуае ишлэж агъэлъапIээ, кызырэгъуогъэхэр зы такыкърэ фэшъыгуагъэх. Хъусен иусэкIэ зэхэхъэр кызылуахыгъ. Литературнэ-музыкальнэ композициеу Хьакурынэхъаблэ гурыт еджаплэм икIэлэеджаклохэмрэ культурэм ирайон гупчэ илофышлэхэмрэ кыагъэхъазырыгъэр пстэуми агу рихыгъ.

лoфтхьабзэм кьеклоллагъэхэу АР-м лъэпкь лoфхэмкIэ, Iэклиб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэп-

кьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет ипашъу Шъхьэлэхэу Аскэр, Шэуджэн район администрациеим ипашъу Мэрэтыкьо Аслъан, Хэгъэгу зеошхом иветеранэу Хьакурынэ Налбий, ветеранхэм ясовет ипашъу Ацумыж Кушук, республикэмкIэ бзылфыгъэхэм я Союз ирайон организацие ипашъу КIуае Лид, Андырхъое Хъусенэ ипхъорэлфэу Даур Къэплъан кьэгъушылагъэх, ащ лыхъужьныгъэу зэрихъагъэр цыфхэм ащыгъупшэ хъуштэп, ащ ищысэкIэ кыткIэхъухьэрэ лIэужхэр тIлунхэ фae. Музeим илофшIэн шлуагъэ хэлъэу зэрэзэхищэрэм фэшI Урысые къэралыгъо дзэ-патриотическэ Гупчэм и Щытхъу тхыпърэ ишлэж тамыгъэрэ кыфагъэшъошагъ. Ащ мэхъанэшхо иI, — кылуагъ Шъхьэлэхэу Аскэр.

Нэужым тын лъапIэр музeим

Энергетикэм епхыгъэ гумэк'ыгъохэр

Урысыем ипромышленникхэм ык'и ипредпринимательхэм ясоюз ик'утамэу (РСПП) Урысыем ик'ыблэ хэхьэрэ субъектхэм ащылэхэм я Координационнэ совет изэхэсыгъо Мыек'юпэ районмк'лэ псэуп'лэу Дахъо мы мафэхэм щык'уагъ.

Юфыгъо шъхалэу ащ кыблэ ащылэхэр Урысыем и К'ыблэ иэнергетикэ гумэк'ыгъоу илэхэр, ахэр дэгъэзыжыгъэнхэмк'лэ амалэу щылэхэр ары.

Юфтхьабзэм хэлэжыагъэх ыпшэк'лэ зигугъу к'этшыгъэ к'утамэм ипашэхэр, Адыгэ Республикэм и К'эралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, К'ыблэ федеральнэ ш'олъырым, Адыгеим яхэбзэ к'улык'ухэм яллык'охэр, РСПП-м иш'олъыр к'утамэхэу К'ыблэ, Темыр-Кавказ ык'и К'ырым федеральнэ ш'олъырхэм ащылэхэм япашэхэр, нэмык'лхэри.

УФ-м и Президент и Полномочнэ л'ык'лоу К'ыблэ федеральнэ ш'олъырым щылэм игуадзэу Владимир Гурба зэхэсыгъом к'ек'лол'агъэхэм шуфэс к'арихыгъ. 2025-рэ илъэсым нэс Урысыем иэнергетическэ стратегие кыгъэ-нэфэрэ л'энык'о шъхалэхэм, гумэк'ыгъохэм ык'и амалэу щылэхэм ар к'лэк'лэу к'ащыу-цугъ.

Мы Юфыгъом ылъэнык'ок'лэ гумэк'ыгъуабэ зэрэщылэр нафэ, энергетикэм епхыгъэ сетхэр жьы дэдэ хуыгъэх, ахэр агъэ-к'лэжыхэрэп, мыл'ку ахалхэрэп. Мы аужырэ илъэсхэр пштэмэ, Урысыем и К'ыблэ

хэхьэрэ субъектхэм яэнергетическэ сетхэмк'лэ гъэцэк'лэ-жыныхэр зыщык'логъэ зак'юр к'алэу Ш'ач ары. Ащ иш'уагъэ-к'лэ, сетхэм к'уач'лэу ялэр фэдэ пч'агъэк'лэ нахыбэ хуыгъэ. Джы нэмык' чыплэхэми ащ фэдэу аналэ атырагъэтын фае.

— Аужырэ шапхэхэм адиш-

щылэм игуадзэу Владимир Гурба фагъэш'ошагъ. Ыпшэк'лэ зигугъу к'этшыгъэ Координационнэ советым итхьаматэу Владимир Передерий джаш фэдэу АР-м и Парламент и Щытху тхылъ ратыгъ.

Республикэм иэнергетическэ псэуалэхэм ык'и сетхэм япроцент 80-р жьы хуыгъэ, шапхэхэм адиштэхэрэп. Еж Адыгеим сыхьат киловатт ми-

еол'эгъагъэх, ау Адыгэ электрическэ сетхэр л'эпылэгъу кызырафэхуыгъэхэм иш'уагъэ-к'лэ, гумэк'ыгъор дэгъэзыжыгъэ хуыгъэ. Заводым кыдигъэк'лэ-рэм хигъэхъон гухэлъ илэш', мы Юфыгъор джыри зэ к'эу-цугъ.

— Ыпэк'лэ зэрэщытыгъэм фэдэу сетхэмк'лэ тызэзэгъынэу сэгугъэ. Производствэм хэхьон-ыгъэхэр ыш'ынхэмк'лэ анахь

Энергетикэм игумэк'ыгъохэр К'ыблэ-Урысые Парламентскэ Ассоциацием кыгъэнэфэрэ хэбзэгъуцугъэ инициативэхэмк'лэ дэгъэзыжыныхэ плэк'ышт. Ащ фэдэ практикэ Адыгеим шагъэфедэ.

шъхалэр электроэнергиер ары, — кылуагъ ащ.

РСПП-м иш'олъыр к'утамэу Адыгэ Республикэм итым ипашэу Игорь Ческидовым кызыр-иуагъэмк'лэ, мыщ фэдэ Юфтхьабзэхэр ш'олъырхэм ащылэхэ-зэхэщэ зэпыт. Координационнэ советыр зыщызэхэсышт ш'олъырым анахь гумэк'ыгъоу илэр к'егъэнафэ ык'и ар дэгъэзыжыгъэ зэрэщытым рэгущылэх.

— Адыгеим Юф цызыш'лэнэу фэе инвесторхэр щылэх, ау электрическэ к'уач'лэхэр зэ-римык'ухэрэм ахэр кызытэре-гъуцух. Ар псынклэу зэшлохы-гъэн фае. Ащ кыхэк'лэу, электрэнергием епхыгъэ гумэк'ы-гъохэм ядэгъэзыжынын неперэ зэхэсыгъом тыщытегушылэшт, — кылуагъ Игорь Ческидо-вым.

Координационнэ советым кыблэ ащылэхэрэ Юфыгъохэр, гу-

Мы аужырэ илъэсхэр пштэмэ, Урысыем и К'ыблэ хэхьэрэ субъектхэм яэнергетическэ сетхэмк'лэ гъэцэк'лэжыныхэр зыщык'логъэ зак'юр к'алэу Ш'ач ары.

тэрэ технологиехэр, модернизациер гъэфедагъэхэ хуымэ, экономикэм хэхьоныгъэхэр ыш'ылэштых, Урысыем и К'ыблэ про-мышленнэ к'уач'лэу илэр гъэпытагъэ хуышт. Ащ кык'лэл'ык'лоу социальнэ Юфыгъохэри зэшлохыгъэхэ хуыштых, — кылуагъ АР-м и Парламент ипашэу Владимир Нарожнэм.

Джаш фэдэу Адыгэ Респуб-ликэм и К'эралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игушылэ кызырэхыгъэхыгъэмк'лэ, энергетикэм игумэк'ыгъохэр К'ыблэ-Урысые Парламентскэ Ассоциацием кыгъэнэфэрэ хэбзэгъуцугъэ инициативэ-хэмк'лэ дэгъэзыжыныхэ плэ-кышт. Ащ фэдэ практикэ Ады-геим шагъэфедэ.

АР-м и К'эралыгъо Совет — Хасэм и Щытху тамыгъэу «Закон. Пшэрыл'ы. Цыфыгъ» зыфилорэр УФ-м и Президент и Полномочнэ л'ык'лоу К'ыблэ федеральнэ ш'олъырым

вестиционнэ программэ гъэнэфэгъэ шылагъэмэ иш'логъэхшо к'ак'лоштыгъ.

АР-м экономикэ хэхьоныгъэмк'лэ ык'и саты-умк'лэ иминистрэу Лы-хэсэ Махьмудэ кызыри-уагъэмк'лэ, компаниеу «Россети» зыфилорэм зэ-зэгъыныгъэу дашыгъэм кыдыхэл'ытагъэу, компаниеу «Кубаньэнергэм» иинвестиционнэ програм-мэхэу 2015 — 2020-рэ илъэсхэм ателытагъэхэм сомэ миллиард фэдиз зытефэшт л'энык'уи 8 агъэцэк'лэнэу шагъэнэфэгъ. Джырэ уахътэм Урысыем энергетикэмк'лэ и Министерствэ а про-ектым хэлплэ.

Пшэдэк'лэжыгъэу ыхы-рэмк'лэ гъунэк'э гъэнэфэгъэ зилэ обществэу «Южгазстрой» зыфилорэм игенеральнэ дирек-торэу Андрей Тугулуковым кызырлуагъэмк'лэ, илъэси 4-к'лэ узэк'лэлэбэжымэ, язавод кызы-луахы зэхъум, мы Юфыгъом

мэк'ыгъохэр зэшлохыгъэ хуы-нхэмк'лэ предложениеу к'ахы-гъэхэр федеральнэ гупчэм л'а-гъэлэсынхэу пштэуми зэдаштагъ.

Г'ЮНЭЖЫК'Ю Сэтэнай.
Сурэтхэр зэхэсыгъом кы-щытетхыгъэх.

Компаниеу «Кубаньэнергэм» иинвестиционнэ программэхэу 2015 — 2020-рэ илъэсхэм ателытагъэхэм сомэ миллиард фэдиз зытефэшт л'энык'уи 8 агъэцэк'лэнэу шагъэнэфэгъ.

Мыек'юапэ щык'уагъ

Общественнэ движениеу «Народнэ фронтым» ичылплэ к'утамэ к'лэщак'ло зыфэхуыгъэ спартакиадэ мы мафэхэм Мыек'юапэ щык'уагъ. Ащ Юфш'лэк'ло коллектив 14-мэ якомандэхэр хэлэжыагъэх.

Мафэр ошлоу щымытыгъэми, к'элэ стадионм цы-фыбэ кыщызэрэуыгъагъ. Телемостэу зэхашагъэмк'лэ дунаим боксымк'лэ ичемпионэу Дмитрий Пирог цыфхэм закыфигъэзагъ, япсауныгъэ к'аухуымэнэу, спортым пылынхэу к'яджагъ.

Щэрыонмк'лэ олимпийскэ чемпионэу, Мыек'юапэ щыщ Сергей Олифиренкэми цыфхэм закыфигъэ-загъ, япсауныгъэ агъэпытэнэу, спортым пылынхэу

кызыарело нэуж эстафетэм хэтхэм ежыри ахэуцугъ.

А мафэм Юфтхьабзэм хэлэжыагъэхэм волейболымк'лэ, теннисымк'лэ, шахматхэмк'лэ, гранатым идзынк'лэ, щэ-рыонымк'лэ, л'энымк'лэ ык'и нэмык' спорт л'энык'о-хэмк'лэ зык'агъэл'эгъон ал'эк'ыгъ. Юфтхьабзэр унэгъо командэхэр зыхэлэжыэрэ эстафетэк'лэ аухыгъ.

«Народнэ фронтым» и Адыгэ чылплэ к'утамэ иштаб итхьамэтэгъоу Анатолий Лелюк кызыгъушылэм, Об-щероссийскэ «Народнэ фронтым» ипашэу Влади-мир Путиным 2020-рэ илъэсым ехуыл'эу хэгъэгум щыпсэурэм ипроцент 40-р спортым хэщэгъэн фаеу кызырлуагъэр кыыхыгъэщыгъ.

— Юфтхьабзэр агу зэрэрихыгъэм к'егъэл'агъо цыфхэр спортым зэрэфэшагъэхэр, — кылуагъ ащ.

(Тикорр.).

Ешъоным ыкӀи наркотикхэм ащыухъумэгъэнхэ фӀае

Хэткли шээфэп апэрэу ныбжьыклэхэм тутынри
шъон зэфэшхьафхэри еджапlэм
зэрэщауплэкlухэрэр. Еджапlэм плуныгэ
loфшlэныр цыгэлъэшыгэ зэхъум, тутыныр
апэрэу зылузылхьагэри, нахьыжхэм ащыцэу
ар «зыхэкlагэри», бзэджэшlагэ зезыхьагэри
классхэм япачэхэм къащегэжьагэу еджапlэм
илэшхьэтет нэсыжьэу ашlэщтыг,
тегушылэщтыгэх, клэлэеджакlохэм
адэгущылэщтыгэх, янэ-ятэхэр
къарагъашэщтыгэх.

Джы, уфай-уфэмыми, уах-тэр зэхьоклыгээ, нахь кызыр-рыкы, нахь жьалымэ хьугээ. Плуныгээ лофур кьэралыгьом лэздэлэл ышыгы, унагьом фи-гьэзагь, ау унагьор ащ фи-рикьурэп. Джы гьэсэнйгьэм фэгьэхьыгээ хэбзэгьэуцугьэм кызырэщилю, «гьэсэнйгээ кьэ-зытырэ организацием» (еджа-плэр ары) егьэджен фэло-фа-шэхэр егьэцкэлэх нахь, плуны-гьэмклэ пшьэрыль имылэжьым фэдл.

Ау сýдзүштэу уахтэр зэхокыгъэми, шыпкъэныгъэ зилэ клэлэгъаджэм клэлэеджаком зэрэхуштыр рымылон ыльэкыштэп, ыгуи фэгъушт, ынали тыригъэтышт. Ау етлани, къэралыгом идеологиеу ильым елытыгъ фэгэсныгъэр зэхашгъэ зэрэхүрэр.

Арэу шитми, плуныгэм фэ-
лэжьэрэ кээралыгьо програм-
мэхэм нэгэ lof ашлэ. Ахэм
аыщы клэлэеджаклохэм япса-
уныгэ гээпытэгэным, шьон
пытэхэм, наркотикхэм ахэр
ащыхуымэгэнхэм, бзэджэшлэ-
ным хэмыхьанхэм афэгэыхы-
гэхэр. Ащ фэдэу, джырэблагэ
Межеведомственэ комиссиэм

изэхэсыгбо АР-м гэсэнэгэмрэ шлэныгэмрэклэ иминистрэу Хуааж Аминэт кызэрэжила-гэмклэ, клэлэеджаклохэр шьон пытэхэм апыщагэ мыхуунхэм, бэдэжэшлэны шьуцуумэгэн-хэм афэлэжээрэ зэхэт (ком-плекснэ) программэу «Профи-лактика правонарушений», кэ-ралыгбо программэу «Разви-тие здравоохранения» зыфи-лохэрэм лоф ашлэ. Ахэр 2014 — 2020-рэ илэсэхэм ателы-тагэ. А программэхэр зэрэ-лажээхэрэр кыылтагэ минист-рэм. Наркотикхэм тхэамыкла-гбоу кыхыэрэ клэлэеджаклохэм агурыгбологэным аналэ зэрэ-тетэр, анахьэу джы кэжэ-гэ психоактивнэ веществохэм ыкли ешъоным апэуцужыгэ-ным министерствэм ыналэ зэ-рэтетэр министрэм кыхигэ-цыгэ.

Ныбжыклэхэр ешъоным пы-
щагъэхэ мыхъунхэм пae клac-
схэм япашэхэм, психологхэм,
еджаплэм ипашэ ныбжыклэхэм
зэдэгущыгъэхэр адашых,
клэлэеджаклом иунагъо изытет,
еж ыгу зыффэцагъэр зэрагъашэ
ыкйи ащ елытыгъэу лэпылэгъу
афэхъух.

2014-рэ ильэсым социальнэ информация атетэу министерствэм изаказкIэ баннер 62-рэ агъэуцугъ. НыбжыкIэхэр ешъоным, бэздэжэшlным, наркотик-хэм апыщэгъэ мьхъунхэм ахэр къафэджэх, зэрарышхоу, тхьамыкIэгъошхоу ахэм къапыкIырэр къагъэзлэгъо. Баннерхэм агъэуцун сомэ мин 382-м еху тефагъ.

Мы Иофыгьохэм яхьыллагъэу блэкыгъэ илъэсым научнэ-практическэ конференцие республикэм шык'уагъ. Ащ хэлэ-жыагъэх еджаплэхэм яклэлэ-егъаджэхэр, япашэхэр, клэлэ-цык'у общественнэ клубхэм ык'и объединениехэм ялэш-хэтэтхэр, республикэм игъэцэ-клэк'ло хэбзэ органхэм ял'ы-к'лохэр, клэлэцык'лухэм яфиты-ныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмк'лэ АР-м и Уполномоченнэ ык'и нэм'к'лхэр.

2015-рэ ильэсым республикэм кӀэлээджакӀохэр мафэрэ зыдэщылэхэрэ лагерь 87-мэ лӀф цашаларг. Ахэм аштэштхэр кы-
хахыхэ зэхьум, анахьэу аналэ
зытетыгьэр зихэжьогьухуэ, зы-
ныбжь имыкьугьэхуэ полици-
ем иучет хэтхэр ары.

Илээс кээс Юнгыгчо мазэм республикэм иеджаплэхэм яа 6 — 11-рэ классхэм «Клэлэ-еджаплэхэм ыки ахэм янэ-ятэхэм яурокхэр» зыфилорэ лоптхьабээр ащкло. Ахэм анахьэу ешъоным, наркотикхэр уупльэклунхэм тхьамыклагъоу кхьахьхэрэм ашатегушылэх. Клэлэеджаплэхэу зянэ-зятэ здызимылэхэм е ешъоным пышагъэхэм аплүхэрэм клэлэ-

егъаджэхэм нахь аналэ аты-
рагъэты. «ЕджапIэр щынэгъон-
чэныр» зыфилорэ лoфтхьабзэр
кIэлэеджаклoхэр психоактивнэ
вестеждохэм ащыухъумэгъэн-
хэм фэгъэхьыгъ. Ащ фэдэу
кIэлэцыкIухэр ыкIи зихэхъо-
гъухэр наркотикхэм апыщэгъэхэ
мыхъунхэм пае кIэлэегъаджэ-
хэм агъэцэкIэрэ лoфтшэныр
гъэлъэшыгъэным фэгъэхьыгъагъ
2014-рэ илътэсым итыгъэгъазэ
республикэ зэнэкъокъоу кIуа-
гъэр.

А мэээ дэдэм республикэм научнэ-практическэ конференци шызэхацагь еджаплэхэр наркоманием шыхуьхьумэгьэнхэм фэгьэхьыгьэу. Илъэс кьэс республикэм ирайонхэм ыкйи икьалэхэм «Неблагополучная семья» зыфилорэ лфгьаабээр мазэм кьыклоцй ашэкло. Унагьоу наы-тыхэр зышешьохэрэм ясабийхэр аш шыхуьхьумэгьэнхэм пае классхэм япашэхэр, социальнэ клэлэгьаджэхэр, психологьэр клэлэгьаджэхэм адэгьохылэх, зыгьэгумэкьыхэрэр кьарагьало, лэпылэгьу афэхьух.

Мы лэныкьомкIэ опит гъэ-
нэфатэ зIлэ еджаплэхэм ми-
нистрэм ягугъу кышшыгъ. Ахэр
Мыекьопэ гурыт еджаплэу N
11-р ыкIи Тэхьутэмыкьое рай-
онымкIэ Инэм гурыт еджаплэу

N 2-р арых. Апэрэм проек-
 тэу хэбзэгэуцуугэу шилэхэр
 мыукогыгэнхэм ыки бээджаша-
 гээ клээдэджаклохэм зэрамы-
 ханхэм яхыллаггэм хэтэу
 «Стань лучше» зыфилорэ лоф-
 тхьябээр шыреклокыгы. Мы
 илгээсым ишылэ мазэ кыше-
 гээжяагэу программэу «Ин-
 сайд» зыфилорэм ерджэлэм лоф-
 шешлэ. Ар клээдэджаклохэу бээ-
 джэшагээхэм ахэлажээхэрэр,
 янэ-ятэхэм амышлэу хахьэхэу
 бэрэ амыгыотыжхэрэр нахь
 маклэ шыгыгэным фэлажэ.

Пауныгьэр кэуэхумэгэ-
нымкIэ Министерствэм игы-
суу гэсэнэгэмрэ шэныгэм-
рэкIэ Министерствэм илгэс
кэс я 9 — 10-рэ классхэм
арысхэр республикэ кIэлэцкыкы
сымэджэщым щауппэкIунхэм
аналэ тег.

Мы илгэс еджэгъоу клорэм
Урысыем гъэсэнэгъэмрэ шлэ-
ныгъэмрэкIэ и Министерствэ
ыштэгъэ къэралыгъо программэу
«Здоровая Россия — общее
дело» зыфилорэм хэжьэрэ лф-
тхьабзэхэр еджаплэхэм ащы-
клостхы. Ари ныбжьыклэхэм
япсауныгъэ изытет нахьышу
шлэгъэным, ешъоным ыкIи
наркоманием апэуцужьыгъэным
афэгъэхьыгъ.

СИХЪУ Гошнагъу.

Клэлэц|ык|ухэм тафэжъугъэсакъ

Клэлэцыкүхэм анахь
тхягъуи, анахь лъапӀи
дунаим зи тетэп. Ахэм
тищыӀэныгъэ къагъэдахэ,
тигугъэпӀэ нахышӀүхэр
ятӀпхых. Ау лъэшэу гүхэкӀ
хьурэр ны-тыхэм,
нахыжыхэм яляжэкӀэ ахэм
тхьамыклагъэ къяхьүүлэу
бэрэ къызэрэхэкӀырэр ары.

Клэлэцыкүлхэр язакъоу кьэбгъанэ-
хэ хьуштэп. Шынэ зыфалорэр зымышлэ-
рэ сабийхэр шъхьаныгъупчэхэм кы-
зэрарызыхэрэм, лъэгаплэхэм кызы-
рэфэхыхэрэм, псым зэритхалэхэрэм
э нэмык! тхьамыклагъохэр кызыэрху-
лэхэрэм якъэбар бэрэ кызытэклэхьэ.

Гушылэм пае, машлоу Кэджэжэ районым зыкышызыштэгъагъэм зыныбжь имыкьугъэ клэлэцыкълуйтлоу язакъоу ным унэм кырингъагъэгэхэр хэклодагъэх. А район дэдэм нахыжьхэр зымыгъусэгъэ клэлэцыкълур мылым щыпхырызи, псым ытхьэлагъ. Ны-тыхэм нэрэз ашыгъэ клэлэцыкълур Тэхьутэмыкъое районым ит псыхъом щитхьэлагъ. Мы район шыпкъэм джыри зы сабыт токым щуикълугъ. Теуцожэ районым щыщ клэлэцыкълу горэ хатэм зыдахьэм, машэм иуцогъэ псым хафи ытхьэлагъ. Красногвардейскэ районым щыщ клэлэцыкълур трубэу зыдэпшыягъэм къефэхэ, ипсауныгъэ пъэшэу зэщигъэкъуагъ. Шэурджэн районым ис клэлэцыкълу горэ псынэм ифи, псым ытхьэлагъ. А район шыпкъэм щыщ клэлэцыкълу ил'эситл'у зы-

ныбжыыр щагум амышлэу кызыдэкым,
кэнаум дафи, псым ытхэлагъ. Ны-
тыхэм ямызакбоу, зэрэобществэуи ашклэ
члэнэгъэшхо зэрахыгыэр къэлогъэн фæе.

Зэрээкөнхэ фаежкэ ны-тыхэр бгээсэжынхэу имышыклагэу бэмэ алгытэ. Ау Урысы Федерацим и Следственнэ комитет Адыгэ Республикэмкэ и Следственнэ гызорышанлэ клэлэциклүхэм япсауныгэрэ ящилэныгэрэ якээхүумэн епхыгэ юфыгыохэм лээшэу агээгүмэклы, клэлэциклүхэр тхьамыклагохэм ащы-ухүумэгэнхэмкэ ны-тыхэр зэрээкөнхэ фаердджыри зэ агү квегэкжыкы:

* *klələcylıxər yazəyo, nəjə-lujə-xəm, symadjəxəm, eşyuağəxəm yəğysəy ünəm kəışşūmyənəx;*

* кэлэцкыкүхэр зынэсынхэ амьлэ-
кыцт чыпэлэхэн шэжыыхэр, узуулэн
ылэкыцт пкыгыо чанхэр, клпсэхэр,
бгырпыхэр ыкли нэмык! пкыгыо-
хэр жугэтылыхы;

* унэм шьуиклы зыхьуклэ, электроп-
кыгьгохэр жьугьэкуасэх. Ахэм ямыкло-
лэнхэу, ямылэнхэу сабийхэм агурыжыу-
гьалы;

* *лэзэгъу* уцхэр, *зэрыгыклэхэрэ* са-
бынхэр *ыкли* нэмыклхэр сабыйхэр зы-
нэсынхэ амыльэклышт чыплэхэм жью-
гьэт/ыльых;

* псым хэфэнхэ, псынэм, машэм
арыфэнхэ зыщальэкышт чыплэхэм адэж
щымытынхэу, щымыджэгунхэу, пкъэу-
хэм, трубэхэм, чыгыхэм адэмыпшы-
енхэу к'элэц'ык'лүхэм афэж'уэгэпыт;

* шъупщэрыхьэзэ шъумышлахэу са-
быир къышъоклолэн зэрилъэкыщтыр
сыдигъуи къыдэшъулъытэн фæе. Каст-

рюлэхэу, щальэхэу псыжъуагъэ зэрытхэр
 лэнэ къуапэм, шъхъаныгъупчъашъхъэм,
 джэхашъом атешъумыгъэуцох:

* газыр чынагъоу зэрэцхытыр зы-
щышъумыгъэгъупш. Ащ тхъамыклагъо
къыпыкълъын ытэкълъщтышъ, кълэцълъкълъ-
хэм газ хъакур зэхъашъумыгъэгъан, мэ-
лае къазыкълъхъэкълэ, сырныч е све-
тыр ахэм зэхъагъан зэрэмыхъуштыр
агурьжыгъала;

* машлом тхьамыклэгъошхо кьыз-
дихьын, шыгьынхэр, унэгъо лаллэхэр,
унэр хэстыханхэ, цыфхэр ац хэкло-
дэнхэ зэрилъэклыщтыр зыщышумыгъэ-
гъупш. Машлом зыцуухуымгээнмыклэ
шэпхъэ кьызэрыкулэ чылэхэм клэлэцы-
кълухэри ащыжугуэгъуазэх. Клэлэцы-
кълухэм, зыныбжь хэклогатгэхэм, сы-
маджэхэм, ешъуаггэхэм мэшлэ хьа-
кур зэхашъумыггэган, хьакум лыпл-
лэнхэу ахэр кьэшумыггэнэх. Унэм
машло кьызыклэнкълэ, ац фэгъэхьыгъэу
нахьыжьхэм, гъунэгъухэм зэраралон,
амал илэмэ унэр кьабгынэнышъ, шынэ-
гъоплэ чыпллэ горэм клонхэ зэрэф-
аер, машлом нахьы луггор нахь зэрэ-
цынаггор, жьыр афимыкьу зыхьуклэ
зэретысэхынхэ е пшыхэзэ ихьаплэм
нахь пэблаггэ зызырашын фаер клэлэ-
цыкълухэм агурыжугъалы.

Ны-тыхэу лытэныгэ зыфэтшыхэрэр!
Мыщ фэдэ шапхэхэр зыщышумыгэ-
гьупшэх, к1элэц1ык1ухэми ахэр агу кэ-
жыгэк1ыжых! К1элэц1ык1ухэр анахэу
зыфэжыгэгсэнэх фаер сыд фэдэрэ
тхамыкагэуи ахэм агу агэк1оды
зэрэмыхыштыр ары.

Ны-тыхэу кӀэлэцӀыкӀум ищыӀэны-

гээрэ ипсауныгээрэ шынэгъуаплэ
изыгъэуцохэрэм уголовнэ пшээдэ-
кыжь ягъэхыгызныр хэбзэгъэуцугъэм
кыыщыдэлъытагъ. Урысые Федерацием
и Уголовнэ кодекс ия 109-рэ статья
иа 1-рэ, ия 3-рэ лахь, ия 118-рэ ста-
тья ия 1-рэ лахь, ия 125-рэ статья,
ия 156-рэ статья адиштэу зыныбжь
имыкъугъэ якълэлэцыкълухэм ялпунклэ
япшээрыл икыоу зэрамыгъэцаклэрэм
пае ны-тыхэм уголовнэ пшээдэклыжь
арагъэхын алъэкышт.

Икләүхым хәдгәунэфыклы тшлоигуагъ
зынбыл имыкбүгәэхэм адызэрәхьэгъ
сыд фэдэрэ бзэджәшлагъи члаушәфә
зэрәмышуштыр.

Зыныбжэ имыкыгъэхэм бзэджэшлагъэ зэрэзэрахыагъэмкӀэ е ахэм кӀазэрэады-
зэрахыагъэмкӀэ цӀыфхэм нахыбэрэмкӀэ
зысыфагъазэхэрэр следственнэ ку-
лыккухэр ары. Следственнэ гъэларыш-
пӀэм исыд фэдэрэ следственнэ под-
разделении ац фэдэ бзэджэшлагъэхэм
яхьылӀӀгъэ кӀэбархэр ешъухьылӀэн
шъуӀэкӀышт.

Зыныбжэ имыкыгъэм бзэджэшлагъэ зэрэдзыэрахыгъэм ехыплэгъэ къэбар горэ зылэкълэхэр джаш фэдэу телефону **123-мкIэ** теонхэ е электроннэ амалыр къызфагъэфедзэ, Урысые Федерацием и Следственнэ комитет Адыгэ РеспубликмкIэ иследственнэ гъэорышлагIэ иофициальнэ сайт ащ фэдэ къэбарыр рагъэхьан алъэкIышт. КIэлэцIыкIухэм шувэфэсакъ!

**Урысые Федерацие и След-
ственнэ комитет Адыгэ Респуб-
ликэмкэ исследственнэ гъэлыр-
шлэплэ процессуальнэ уплъэкълун-
хэмкэ иотдел ипачэ игуадзэу, юсти-
цием иполковникэу А. Н. ДАУР**

Щынэгъончъагъэр агъэпытэщт

АР-м хэгъэгъу клоцл лофхэмклэ и Министерствэ мы мафэхэм брифинг шыкыуагъ. Ар зэрищагъ общественнэ щынэгъончъагъэр къэухъумэгъэнымклэ полицием ипашэ игуадзэу, полицием иполковникэу Алексей Порва.

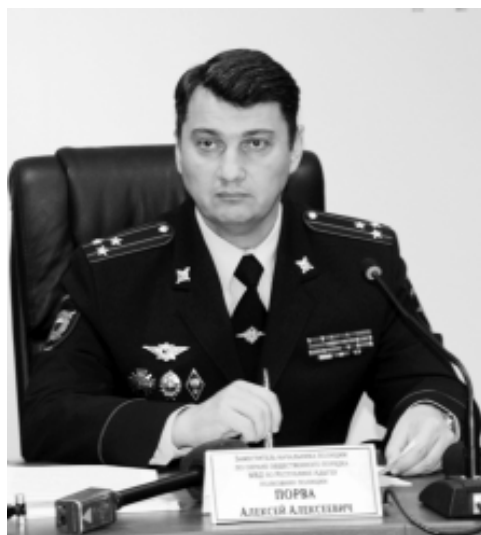
Урысыем и Кубок раллиимклэ къыдэхыгъэным фэгъэхыгъэу «Адыгеим иралли-2015-рэ» зыфилоу чъэпыогъум и 28-м къыщегъэжыагъэу шэклогъум и 1-м нэс Мыекъопэ районым шыкылощтым общественнэ щынэгъончъагъэр зэрэщэгъэпытэщтым, лофтхъабзэм зэрэфэхъазырхэм зэлуклэгъур фэгъэхыгъагъ.

Алексей Порва къызэриуагъэмклэ, зэнэкъокъум экипаж 40 фэдиз хэлажъ. Республикэм щыпсэурэ ыкй хэкклэ

нэбгырэ мини 2-м ехъу лофтхъабзэм къеклолэщт. Псынклэу узыщычъэн плэкыщт гъогуитлоу Дахъо ыкй Каменномосткэ къоджэ псэуплэхэм апхырыкыхэрэм раллиир ашыкылощт.

Лофтхъабзэр зыщыкылощт чыплэм общественнэ рэхъатныгъэр къыщыухъумэгъэным ыкй гъогурыкылоныр щынэгъончъэным АР-м хэгъэгъу клоцл лофхэмклэ и Министерствэ фэхъазыр.

— Лофтхъабзэу щылэщтым изэхэщаклохэм, УФ-м ошлэ-дэмышлэ лофхэмклэ и Министерствэ и Гъэлорышлэплэ

шхъалэу АР-м щылэм, муниципальнэ образованиеу «Мыекъопэ район» зыфилоу иадминистрации ялыкылохэр тигъусэхэу, — къелуатэ полицием ипашэ игуадзэ, — цыфхэм ящынэгъончъагъэ, общественнэ рэхъатныгъэр къэтыухъумэным ыкй гъогурыкылоныр щынэгъончъэным афэгъэхыгъэ зэхэщэн лофтхъабзэхэр зэшлотхыгъэх. А псэуплэхэм адэс цыфхэми залудгъаклэзэ, гушылэгъу тафэхъугъ, ябылымхэр къыдамыгъэкынхэу, сакъыныгъэ нахъ къызхагъэфэнэу талъэлугъ. Автомобильхэр зэрэклощтхэ гъогоу къыхахыгъэхэр зэккэ полицейскэхэм къаплыхъагъэх. Республикэм хэгъэгъу клоцл лофхэмклэ иорганхэм якъулыкыушлэ 250-мэ зэнэкъокъур зыщыкылощт чыплэм лоф щашлэщт.

Джаш фэдэу Алексей Порва журналистхэм аналэ зытыраригъэдзагъэхэм ащыщ хъаклэщ комплексэу «Графская поляна» зыфилоу пэчынатлэу торжественнэ лахъыр зыщыкылощтым уплэкун-пропускной пунктхэр зэрэщэгъэлсыгъэхэр. Лъэхъаным диштерэ оборудованиер полицейскэхэм алыгъэу цыфхэр ауплэкылощтхэ, а чыплэм психологхэми лоф щашлэщт. Къэлогъэн

фае, раллиим еплыхэ зышлоигъоу къеклолэщтхэм охътэ гъэнэфагъэккэ гъогухэр къафызэуахыщтых, чыплэу зыдэуцунхэ альэкылощтхэр къарагъэлэгъуштых. Зэнэкъокъур оклофэ ежъ-ежы-рэу быбырэ аппаратхэу хэушхъафыкыгъэ авиационнэ отрядым илэхэр агъэфедэщтых.

Хэгъэгъу клоцл лофхэмклэ республикэ министерствэм илыкылоу къыхыгъэщыгъэхэм ащыщ мыщ фэдэ спорт лофтхъабзэ Адыгеим апэрэу зэрэщыкылощтыр. Ар къыдалыты, цыфхэм ящынэгъончъагъэ къэухъумэгъэнымклэ пшэдэкыжъэу ахырэр къагурылозэ, нэмык шьолгырхэу ралли зыщыкыуагъэхэм алэккэлы опытыр зэрагъэшлагъ, ялофшлэгъухэм упчлэгъэгъу афэхъугъэх.

Алексей Порва къызэриуагъэмклэ, мы илъэсым имэзигъу пштэмэ, лъэныкыо зэфэхъафмэ япхыгъэ лофтхъабзэ 1366-мэ общественнэ рэхъатныгъэр къулыкыушлэ 4900-мэ къащухъумагъ. Ахэм хъугъэ-шлагъэ къызэращымыхъугъэм фэдэу мэхъанэшоу зилэ лофтхъабзэу джы щылэщтыр реклоуыным

Зэнэкъокъум экипаж 40 фэдиз хэлажъ.

Республикэм щыпсэурэ ыкй хэкклэ нэбгырэ мини 2-м ехъу лофтхъабзэм къеклолэщт.

щэгугъых.

Полицием ипашэ игуадзэ къылуагъэхэр зэфэхысыжъ пшымэ, мы лофтхъабзэр зыщыкылощт чыплэм общественнэ рэхъатныгъэр къыщыухъумэгъэным ыкй гъогурыкылоныр щынэгъончъэным АР-м хэгъэгъу клоцл лофхэмклэ и Министерствэ фэхъазыр.

Брифингым иккыуым журналистхэр зыгъэгумэкырэ упчлэхэр Алексей Порва ратынхэ амал ялагъ.

ИШЪЫНЭ Сусан.

ИЭНЭ ХЪУРАЕР

Яфитыныгъэхэр къаухъумэнхэм фагъасэх

Чъэпыогъум и 27-м Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ тхылъеджаплэ зичэзыу зэхэсыгъоу псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтым ылъэныкъоккэ цыфхэм яфитыныгъэхэм афэгъэхыгъэр щылагъ. Ащ, шапхъэ зэрэхъугъэу, Роспотребнадзорым АР-мклэ и Гъэлорышлэплэ илофышлэхэр хэлэжыагъэх.

Мы лъэхъаным цыфхэр анахъ зыгъэгумэкыхэрэр псэуплэ-коммунальнэ фэло-фашлэхэм язэшлохын ары. Хэтккы шъэфэп, цыф цыкылымкэ анахъ мэхъанэ зилэр псы къабзэр, нэфынэр ыкй фабэр зэрифэшлуашэм тетэу къалэккыланхэр ары. Ау уасэхэм мафэ къэс къахъахоми (мэзэ лэжыапкэми, пенсиехэми къахъахорэп), псэуплэ-коммунальнэ фэло-фашлэхэр дэгъоу агъэцаклэхэу, ахэм унэ зэтетыбэм ачлэс цыфхэр агъэразэу пфэлощтэп. Бэрэ зэхэтэхы, къэтэтхы Мыекъуапэ ип-

Лъэпкъ тхылъеджаплэм ежъ ыпшъэ ифэщтыр арышъ, мы гумэкыгъоу щылэккэ-псэуккэмклэ къэуцухэрэм япхыгъэ лофтхъабзэхэр ренэу щызэхашэх, цыфхэм хъурэ-шлэрэм елытыгъэу, яфитыныгъэхэр къафалуатэх.

утыгъэм ыуасэ нахъ лъаплэ мэхъу зэпыт. Счетчикхэр шлокыплэ имылэу унэккылохэм арытынхэ фаеу алытэ, ау къэлэ псырыкыуаплэхэм мы лоф зэшломыхыгъэр зыдигъэзыжыщтыр цыф ышлэрэп. Джаш фэдэ къабзэу, унэ фэло-фашлэхэм апэлухэрэ ахъшэр фэтэр тельитэу къызэрэрадзэрэми бэ мытэрэзэу хэтыр. Ау хэт сыд

ылуагъэккы, ахэм афэгъэзэгъэ цыфхэм атхъаккымэ зыккы рагъахэрэп, ежъхэм яфедэ хэлышъ. Ау «мыжъор бэрэ бгъэплымэ, къэо» зэралоу, цыф жъугъэхэр къызэщачынхэ альэкылощт. «Капремонт» зыфалоу

зэхэр ренэу щызэхашэх, цыфхэм хъурэ-шлэрэм елытыгъэу, яфитыныгъэхэр къафалуатэх.

Къулыкыу зэфэхъафхэм яспециалистхэр, ЖКХ-м общественнэ уплэккылымкэ ишьолгыр Гупчэ, АР-м уасэхэм ыкй ахэр зэпхыгъэхэм ягъэуэфынккэ къэралыгъоу Гъэлорышлэплэм, ТСЖ-хэм ялыкылохэр, Мыекъопэ къэралыгъоу технологическэ университетым истудентхэр ыкй тхылъеджаплэм илофышлэхэр лэнэ хъураем хэлэжыагъэх.

Специалистхэм цыфхэр зыгъэгумэкырэ упчлэу псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтым илоф епхыгъэу къэуцухэрэмклэ зафагъэзагъ, анахъ пшлэмэ хуштыр, хэккыплэу щылэр зэрагъашлэ ашлоигъуагъ. Хэти ифитыныгъэ ышлэ зыхъуккэ, мы гумэкыгъоу цыфхэр зэрихыплэхэрэр нахъ дэгъэзыжыгъошлу хъуным щэгугъых.

Тхылъеджаплэм ибиблиографэу Аульэ Бэлэ зэхэсыгъор зэрищагъ. Псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтым илофышлэ чаныгъэу, АР-м и Обществоннэ палатэ хэтыгъэу, цыфышлу дэдагъэу, цыфыбэмэ зишлуагъэ языгъэккыштыгъэ Ккыбэ Мурат Джанбот ыккыр шыгъоу такыкккэ агу къагъэккыжыгъ.

ДЗЭУКЪОЖЪ Нуриет.

Сэри, дунаим итеплъэ зэблэзыхыгъэ «68-хэр» цӀэ зыфа-шыгъэ зэпкъэгъу-лэгъухэм са-щыщ. Ащыгъум Тыркум лъэпкъ-лофыгъохэр анахь зыщыжъо-тыгъэ лъэхъаныгъ. А илъэс-хэм «хэку гъээжъыр» лъагъоу хэзыхыгъэхэм типсэлъыхуаки гъэшлэгъоныгъэ. Благуэу ты-зышлэхэрэми агу къэкыжъэу сшлэш, тызэпсэлъыхъоштыгъэ пшъашъэхэм, тыгъухэр цӀпэкӀэ тӀыгъэу, «Хэкужъым къыздэб-гъээжъыщта?» упчӀэр ары яттыщтыгъэр.

Теубытагъэ хэлъэу къэслон слъэкӀышт: а илъэсхэм хэку гъээжъыр зигухэлъхэм тиупчӀэ «Ары, бдэгъгъээжъышт» пэгъо-кӀыр къезытыжыгъэ пшъа-шъэхэр ары шъхъэгъусэу къы-хэтхыгъэхэр.

Сегупшысэжъыш... шлэшгъэ-хъугъаеба? Уикъоджэгъу араб-хэр «ефэнд унагъокӀэ» зэджа-гъэхэр ары укъээзылфыгъэр, узыпӀугъэр. Къызыщыпшлэжъы-ным нэкӀмазэр олыгы, бэрэс-кэшхо нэмазыр, амал илахэмэ, хэунэрэп. Арэу щытзэ, диныр «наркотик» гурылуагъэр хаб-зэу къээзыштэгъэ узщыпсэурэ хэгъэгуми, узыхэт цӀыфхэм янэхъыбэ дэдэмӀ пӀеу алы-тэрэ хэгъэгум бгъээжъынэу теубытэ... Угу зыфэкӀогъэ, уигъашлэ зыдэбгъоштыт бзыл-фыгъэм «хэку гъээжъым» къеуцолӀэныр пеоубыты, ар шъуикъэкӀон, шъуигъашлэ гъо-гу лъэмыдж феошлы...

Гъэшлэ Лъэмыдж

Ары, сегупшысэжъыш, шып-къэмкӀэ, хэку гъээжъыр лъа-гъоу зыфыхэзыхыжыгъагъэхэм сьд фэдэ гурыша, сьд фэдэ шлэшъуныгъа тигъозагъэр?... Сьдэуи тычыжъэплъэгъагъа... Нэм къыкӀэпӀджэрэри озымы-гъэлъэгъуштыгъэ лъэхъэнэ шун-кӀым нэфынэр хэтлэгъуагъын тӀэкӀыгъ. «ШункӀым шъуэкӀо-дылпӀшт хъэкӀэ-кӀуакӀэхэр хэ-сых», — фэдэ гъэщынэлъэ къэ-бархэмӀ зыкӀядгъэгъэщтагъэп.

Адэ непэ къэушыгъэ «тыгъо-сэрэ лӀыхъужхэр»..., «Згъээж-жыным пае хэкур шъхъафит хъун фае» зылохэрэр, хэку-рысыр чыжъэкӀэ къээыгъэс-жыхэрэр сьда зэгупшысэхэ-рэр? Зэ нэмылэмӀ амылэгъу-гъэ хэгъэгур къызээгъафэхэ-рэр... Сьдэуи нэшъуа ахэмэ агухэр... Сьдэуи гулытэ ахэмэ ямылаха... Шыпкъагъэр, гукъэ-бзагъэр сьдэуи шагъэзыегъа-па... Хэкум къимыфэжъхэмэ, зэрэхэкӀодэпӀштхэр нэрылэгъу-лӀыгъэхэ къызшыгъуагъэ, ашъуа-гъэкӀодыгъэ яхэку агъотыжъы-ным ифитыныгъэхэри къызы-дэзыхыгъэ мы лъэхъэнэ гъэ-шлэгъоным къатешъэщэрэ нэ-фынэм зышъуагъэбылын алъэ-кӀы... «Мыхэм афдэхэр арэу къычӀэкӀын адыгэм «гур мып-лъэмэ, нэри плъэрэп» зыкӀило-гъагъэр» уагъало...

Адэ, европэ шӀэныгъэлэжъ-хэмӀ якъэралыгъохэм я 18 — 19-рэ лӀэшлэгъухэм адыгэ лъэп-къыр зэрагъэплъэхъугъэр къат-хыжы зыщыхъугъэ непэрэ мафэхэм, лӀэкӀыб хэгъэгухэм лъэпкъым ихэгъэгур рагъэгъо-тыжыщтэу зэралорэм сьда ылапсэр? Ежъхэр делэ дэ-дэха, хъаумэ тильэпкъ нэшъу хъугъапэу, а зырагъэпӀэгъэгъэ мэшэ мэхъаджэм джыри зэ игъэпӀэгъуае мыхъунэу къа-щъауа?...

Ау ичӀыгужъ шагъэплӀэжъы-ныр, имыжъо, иятӀэ хэкӀокӀэ-

Нэпс гъоткӀуитӀу

СигукъэкӀыжъхэм ащыщ пычыгъохэр

жыныр, ичыгъхэм, имэшхэм гъомылэ афэхъуныр ягугъапӀэу яхэку гупсэ къээыгъээжъыгъэ-хэр мыщ фэдэ гугъэ нэкӀхэмкӀэ бгъэплъэхъунхэ плъэкӀына?..

Сьд фэдиизу агъэкӀэракӀэу-къагъэкӀэрэкӀэжъымы, «шӀулъэ-гъум анахь лъэшыр чыжъэкӀэ шӀу плъэгъуныр ары» зылорэ тырку оредыжъыр ары къыкӀало-тыкӀыжырэр... Енэгъуагъо, хэ-кужъыр шӀу дэдэ зылэгъу-хэрэ, ау лӀэкӀыб хэгъэгухэм нахь ащытхъэхэрэм яорэдыкӀэхэмӀ а мэкъэмэ дэдэр ары акӀэб-зэгъэщтыр.

Мары джыри сыхилъэсагъ... Ау сэ мы шъуэзэгъээжъыгъэхэр арыгъэп къэстхын сыгу хэлъы-гъэр. СызкӀэрыс клавиатурэр ары сыхээлъэсагъэр мы жъы-хъарзэм. Сишъхъэгъусэ, сикӀа-лэхэм янэ, зэрэгъырэр зысэ-лъэгъум, къысшӀокӀогъэ гушӀогъо нэпс гъоткӀуитӀу, ащ ыгукъао сьзэригъэгъушъуагъэр ары къэ-стхы сшӀоигъуагъэр... Сэ Кобл-япхъу ыпшъэкӀэ зигугъу къэс-шыгъэ «Хэкужъым къыздэб-гъээжъыщта?» упчӀэр Анка-ра зэныбджэгъухэмкӀэ тӀыгы-гъэ, лъэпкъыпсэ-хэкупсэхэм зэльашӀэгъэ фэтэрыр ары зы-шестыгъагъэр. УпчӀэм гушӀы-лэ пэублэ мыкӀакуи фэшлыгъагъ. А мафэхэм къызэрэгъурылорэм фэдизкӀэ сымыушъэфэу хэку гъээжъым кӀынэу пылхэри фэсӀотэгъагъ, «згъээжъышт» зылохэрэм ащыщхэр зэрэкӀэ-гъожыщтхэмӀ сшӀапэрэм фэдэу цызгъэгъозэгъагъ.

КупымкӀэ типэрытэу алы-тэхэрэм ацӀэхэри къыфэс-пчыгъагъ... Ахэм язым ымы-гъээжъымы, сэ зэкӀако зэрэ-сымышӀыштми, ащ щэхъурэ гу-хэлъ зэрэсымылэмӀ акӀэзгъэ-тхыгъагъ. Кобляпхъу а зыхээ-гъэдэлуагъэхэм къамыгъэщынэу, «ары» къысӀоужы, лъэшэу сигъэгъушӀогъагъ.

Ау сэ а гушъуагъом сыхэ-тэу непэ нэси сьзфемыджэгъэ сиусэкӀэ зыфэгъгъээжъагъ е зытетыр къэлуапхъэш, сэр-сэрэу зэстыжыгъэ гушӀы-лэ кӀэзгъэпытыжъыгъагъ:

...ГушӀы-лэ икӀэкӀыр, сидах,
Укъэмытхыу,
Анахь пытэр
КъэтхыуагъэкӀи.
Угу умыгъэкӀод,
Анахь лъэшыр
КъызэкӀэкӀуагъэкӀи.
ПкӀун фае гъогур
ПкӀун фае,
Е уигутӀасэ улъыӀэсын,
Е фэгъэгъытӀылын упсэ...

Зытетыр арыш, бэ шӀэн, макӀэ шӀэн, зэгорэм хэкум къы-зэрэгъгъээжъыщтыр, ащкӀэ те-убытэгъэ пытэ зэрэсӀлэр апэу зышлэш хъугъапэр сян ары. 1978-рэ илъэс, мэзиц хъугъагъэ нылэп унагъо зытшӀэгъагъэр Адана къалэ тыкӀыкӀи Рихъаные тыкӀызэкӀом, тӀанэ-тӀатэхэм адэжъ.

Сянэ хэукъуагъэп

Адыгэ унэгъуабэмэ тафэдагъ тэри. Тятэ зыдэщысым тышшы-хъэрыт, тымакъэхэр дэгух, ти-жыкӀащи тыфэсакаы. Ау ты-зылэхэсыр тӀанэмэ, зы тӀэкӀу-кӀэ нахь тышхъафит, нахь гуп-сэфэу жъы къэтэщэ, бздэжгъэ тӀэкӀури, сэмэркъэу тӀэкӀури тфагъэгъу... Тятэмэ апашъхэ гушӀыитӀу зэтэзымычырэ тя-нэхэмӀ агу илӀыр къашӀудэуаеу къыхэкӀы. Джащ фэдэ зэхэ-гушӀылэжъ горэм, сянэ лӀапӀэ-сыригъэлъэгъузэ, инысакӀэ рило-гъагъэр, къызыхэкӀырэри сьмы-шӀэу, бэрэ сыгу къэкӀыжы: «А сьдаш, «мы лӀыр лӀэзакӀош, докторыш, сигъэтхъэн» пӀуи, укӀыдэкӀуагъэмэ, ухэукъуагъ. Мыр уцущтэп, иунэ изэгъэщтэп, зы къӀэли дэдэгъэщтэп, мы хэгъэгуми ифэщтэп. Ежъыри улэушт, укӀырилъэшъокӀызэ, ори уигъэулэушт».

«Сянэ сьдэу тыригъэфэгъапа» зэсӀожъэу къызэрэхэкӀырэри макӀэп. Илъэсхэр тешӀэх, «Ты-ркум щыпсэурэ адыгэхэм ягъу-чӀ ондрыхъу» цӀэ зыфэсшыгъэ сьапэрэ тхыль 2011-рэ илъэ-сым ищылэ мазэ къыдэкӀы. Тхыльыр спкӀынэ-лынэ щыц хъугъэ сянэ итхъаурыхэ макъэ зыкӀэбзэгъэ гушӀылэхэм къызэ-луахы:

«Мы тхыльыр,
СызыкӀэхъопсыгъэ лъфыгъэ,
СызыкӀэхъопсыгъэ шъхъэгъусэ,
СызыкӀэхъопсыгъэ шынахъыжъ,
СызыкӀэхъопсыгъэ ты,
Сыхъун зэрэсымылӀэкӀыгъэм,
Сыгу къыфызызэ,
Сятэ МэщфэшӀу Нури,
Сянэ Псыблэнэ Сабрие,
Сишъхъэгъусэ Кобл Иджлап,
СынахъыкӀэ МэщфэшӀу
Абдулахъ,
Скъо МэщфэшӀу Псэфит,
Спхъу МэщфэшӀу Мэзэнэф,
Афэсэгъэхъы».

Мыри тхыльым ипэублэ гушӀы:
Сьдэуи кӀыны...
Илъэс шъэныкъом къехъугъэу гъэры узышӀыгъэ пкӀыхъапӀэм ехъылагъэу птхыныр лӀэшӀэх къыпщэхъуми, а птхыгъэхэм

уахэдэныш, ищыкӀагъэр къа-хэпхыныр, тхыль пшӀыныр кӀын дэдэу къычӀэкӀыгъ. лӀэшӀэхы пкӀыхъапӀэр куоу зыхапщи, изы лахь ухъугъэш, ухэмытэу къы-зыпщыхъурэ лъэхъанхэмӀ ащ ухэтэу къычӀэкӀыжыш, къэ-лэмыпэр ежъ-ежъырэу мащэш, гухахъо хэбгъуатэзэ отхэш.

Уегупшысэ, отхэ, птхыгъэ-хэм уаджэжъы къэс икӀэрыкӀэу угу хэхъо, джыри зэ, джыри зэ огушхо...

Адэ а тхыгъэхэм тхыль къахэпхын фае зыхъукӀэ...

Ар зэу кӀыныш... Апэрэ хэплъэгъум тхыгъэхэм зыкӀы-кӀалотыкӀыжы фэдэу къыс-щэхъу. Ау тыдэрэ зыри шъхъа-фэу шӀу сэлъэгъу... Зэфэдэхэ фэдэмӀ, тыдэрэ зыми лӀофыгъом изы лъэныкъо нахь щыкӀэз-гъэтхыгъэ е ащ нахь зыщез-гъэубгъугъэ фэд. ЕтӀани сэ лӀэшӀугъэ горэ ахэсэгъуатэм, тхыгъэхэм яджэхэрэр рагъээ-щыным ишынагъо сьзэлъэштэ.

Адэ сьда сшӀэмэ хъуштыр, сьда шӀэгъэн фаер?... Хаслъ-хъэмэ, хэсхыжъызэ, «Ени Шафак» гъээтым («НэфыпӀакӀ» — Тыркум къыщыдэкӀы) тха-кӀоу Дюджанэ Джундиогълум 2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 26-м, илъэсий тешӀагъэу къы-хиутыжыгъэ итхыгъэ гумэкӀы-гъор сшъхъарехы.

«Лъэхъэнэ пэсэ дэдэхэм къекӀокӀыхэзэ дерс зытырэ, «софист» зэралорэ шӀэныгъэ-лэжъхэр шылагъэх. Зэгорэм а софистмэ ащыщ КъокӀыпӀэ Благуэм къышылажыи Атинэ къыгъээжъыгъэ къодыеу ура-мым Сократ щылокӀэ.

лофи дэлъи имылэу урам-хэр рикӀуагъыныр, зылуӀэрэмэ адэлоржъорыныр, гушӀылэм пае, цуакъэм фэгъэхыгъэу цокъэ-дыжъым дэгъушӀыныр Сократ ихэбзагъ.

Сократ пкыгъохэр зыщыщ-хэр зэригъшӀэнхэм нэмыкӀырэ гугъу илагъэп.

КӀэнэкӀэ фэдэу ыгъэцӀыкӀузэ, «Джыри а уздэщытым ушы-та? ылуи, къекӀокӀ зэпытырэ софистыр еупчӀыгъ Сократ», — джыри а зыр ара кӀэпӀо-тыкӀыжырэр?»

Ары — ылуи, Сократ джэ-уап къыритыжыгъ. — Ар дэ-дэр ары сшӀэрэр. Адэ оры, о зышӀонэутхэр, ныбжыи а зы пкыгъом фэшӀ а зыр зымылуагъэр!»

Сократ игушӀылэ тхаӀом мыщ фэдэ пыдзэ фешӀы:

«Зэ шъуегупшысэба, непэ мыщ фэдэ упчӀэм, сыщыгушху-кӀызэ «Ары, джыри а сьздэ-щытыгъэ дэдэм сыщыт ыкӀи а зым пае а зыр къэсӀо» пэгъокӀыр езетышъун цыф щыӀэныр пкӀыхъапӀэкӀи кӀыдзэ-гуаеба?»

Сэри а гушӀылэм къапысэгъащэ:

«Сьдэуи сынасыпышъуа, илъэс шъэныкъом нахъыбэ тешӀагъэ пэтзэ, «джыри а уздэ-щытым ушыта?» упчӀэм «пкӀы-хъапӀэкӀи кӀыдзэгъо» джэуапыр ястыжъын зэрэслъэкӀыштыр: «Ары, джыри а сьздэщытыгъэм сыщыт ыкӀи «хэку гъээжъым»

фэгъэхыгъэу а зыр ары къас-лорэр».

Пэублэ гушӀылэр джащ шы-сыухын сӀозэ, тхыльыр зые шыпкъэу слъытэрэ ти веб сайт СС-м (circassiancenter.com) ит карикатурэр сьнэ кӀыпэшлӀофэ. Селчук Эрдэм икарикатур?

«Тыркум щыпсэурэ адыгэхэм

ягъу-чӀ ондрыхъу» цӀэ зыфэс-шыгъэ тхыльыр къырилотыкӀэу слъыти, пэублэ гушӀылэр ащкӀэ къэсыухыгъ.

Селчук Эрдэм «тхъауегъэп-сэу» есӀозэ, редакторым илэ-пэрытх тхыль къээыжыгъэ мэлым рилуагъэмрэ мэлым ащ риложыгъэмрэ макӀэу зэблэ-сэхъу: ары шъхъае, тхыльым «хэку гъээжъым» щэхъу зи кӀыптхагъэпи!

Сэ зытет шыпкъэр ары къэстхыгъэр!

Хэкум

къэсэгъээжъы

Сэ, 1992-рэ илъэсым жъо-ныгуаӀэм и 10-м хэкум къэ-сэгъээжъы, сьлэпкъэгъумэ сакъыхъажажы. Сишъхъэгъу-си, хэку къэгъээжъым къы-зэрэзэгъыгъэр гушӀылэ къодыеу къыганэрэп. Хэкур зыгъоты-жыгъэ Тыркум кыкӀыжыгъэ унагъохэр джыри зэрэмэкӀэ дэдэм зырымгылэхъэу илъэс пшӀыкӀуитӀу зыныбжъ типшъэшъэ-жъыне Мэзэнэфрэ илъэс пшӀы-кӀупӀым ит тикӀэлэ Псэфитрэ гъусэ къешӀыхэш, 1993-рэ илъэсым игушӀылэ егъэшъыпкъэ-жъы. Унэгъо лужъуитӀумэ къахэ-кӀыгъэ унэгъо цыкӀыр Мыекъуа-пэ тыщызэлокӀэжы...

Кобляпхъу Бандырма къэ-лэ мыиным дэт, хым къытесы-кӀырэ жъы лӀэшӀур зэрыт, квад-рат метри 150-рэ хъурэ иунэ къызэринэкӀи, пэщ цыкӀуитӀу нахь мыхъурэ фэтэрым езэ-гъыгъ. А фэтэр цыкӀум илъэс заулэ щитхыгъ.

Шъхъэгъусэм, лӀпкъ-лъэпкъкӀэ зыхэтыгъэ ичӀыопс изэкъуагъэп нахь зэжъу хъугъагъэр, гукӀэ зыхэтыгъэ чӀыопсыри арыгъэ... Зэсэгъэ, зыгурылорэ цыфхэмӀ, игушӀылэгъухэмӀ, илофшӀэгъу кӀэ-лэгъаджэхэмӀ къахэзыгъагъ. Адыгабзэр дэгъоу ышӀэщтыгъэп. ТыркубзэкӀэ гушӀылэнэу зэрэ-хъуштыгъэри къызэрэсӀогахъу мэкӀэ дэдагъ. А илъэсхэм лэ-кӀыбым утешӀош-угушӀышӀтмэ, зыбгъэтхыныти мэфитло уежэн фэягъэ. Тырку телевидениер шӀэхъу къытӀыӀэсыным игу-гъапӀэ шылагъэп. Хэку къэгъэ-зэжъым фэбанэщтыгъэ тиныб-джэгъухэр, кӀэмӀ жъымы, къы-зытӀэкӀахъэкӀэ тызыгъэгъушлорэ тырку гъээтхэр къытфарагъэ-хыныхэм дэшъахыштыгъэх. Дэгъу, нэшъу хъугъэм тыфэдагъ...

ТыкӀызэхъагъэр армэ, зэ-хэфыгъоагъ... Советскэ Союз — Урысыне Федерацие зэблэ-угом илъэхъэнэ хылылэ зе-зэрахъ... Хэгъэгум кыхъухъа-гъэхэмкӀи, урысыбзэкӀэ аплугъэ, рагъэджагъэхэмкӀи гурылогъо илъэсхэм якӀын укӀэуцоныр, пӀэтыныр, къепхъакӀыныр... Арэу щытзэ, зыкӀи умытхъа-усыхъыныр... Кобляпхъу тыркубзэ телевидениехэм тӀаплъын амал тилэ зэхъуми, «кӀалэхэм яеджэн, урысыбзэр къалэкӀэхъанымкӀэ иягъэ къекӀыным енэгъуеш», спутник антеннэри, анахь дэ-гъоу ышӀэрэ тыркубзэри кӀа-лэхэм университетхэр къаухы-фэхэ, мылӀэшӀыхыгъэмӀ, щегъэ-зыех...

МЭЩФЭШӀУ НЭДЖДЭТ.
(Джыри кыкӀэлъыкӀошты).

◆ ЛЪЭПКЪ ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЪ

«Налмэсыр» непэ Германием щэуджы

— «Шукъеблэгъэжъ,
тичылпэгъухэр» шэотлогъэ
къодыеу, Германием
шэокло...

— Китаим тыгъуасэ тыкьи-
кыжыгъ, мээитлу фэдизрэ ты-
чылагъ, концертхэр кышчыттыгъэх,
— кытылуагъ Нэгъой Мадинэ.
— Германием ошлэ-дэмышлэу
тыклорэл. «Налмэсым» программэ
хэхыгъэу илэм диштэу къалэу
Штутгарт типчыхъээзыхъэ шы-
клошт. Тысыплэ мини 2 зычлэт
залым тильэпкъ искусствэ кы-
щыдгъэлъэгъошт.

— Штутгарт адыгэхэри дэ-
сых, тильэпкъэгъухэм
шэуауклэштба?

— Адыгъ Хасэу Германием
щызэхашагъэр яклэщаклоу тыра-
гъэблэгъагъ. Тхьэм зэрилоу, тэ,
зэльэпкъэгъухэм, нахышлоу
тызэрэшлэным фэшл нахыбэрэ

Адыгъ Республикэм и
Къэралыгъо
академическэ
ансамблэу «Налмэсыр»
тыгъуасэ Германием
ежъагъ. Тиартистхэр
гъогу техъанхэу
загъэхъазырыгъэу
къэшъуаклоу Нэгъой
Мадинэ гушылэгъу
тыфэхъунэу игъо
тифагъ.

тызэхэхъашт. Лъэпкъ мэкъамэ-
хэм ядгъэдэлущтых, тикъашъо-
хэр къафэдгъэлъэгъоштых. Гер-
манием нэмыщхэр, Кавказ щып-
сэурэмэ ялъэпкъэгъухэр, нэмык-
хэри исых. Тиконцерт ахэр еп-
лъыхэ зэрашлоигъом тегъэгъушлэ.

— Китаим апэрэу «Налмэ-
сыр» шылагъ, Германием
зэп шэуэрэклуагъэр. Ащ
фэдэ зэгъэлпшэнхэм сыда
угу къагъэкырэр?

— Дэхагъэу тильэпкъ ылэ-

жыгъэр дунаим нахышлоу щя-
гъашлэ тшлоигъу. Китаим тыщылэу
адыгъ шэуашэм икъэбар нэгъы-
рабэ кыкклэупчлагъ. Сэе клэраклэ-
хэр тчыгъхэу зыныбжъ хэклота-

гъэхэр, клэлэцыкълухэр кыдго-
уохэзэ нэпээплъ сурэтхэр аты-
рахыштыгъэх. Адыгъ шэуашэм
лапэклэ кынынэсынхэм клэ-
хъопсыхэзэ, благъэу кытэклуаплэ
зышлоигъохэм талуклэшттыгъ.

— Тикъашъохэм сыда
къаралоллагъэр?

— «Ашлодахэх, ашлогъэшлэ-
гъоных» кыуасломэ, сшломакл.
Апэрэу талуклагъ нахъ мышлэми,
тагъэлъэлагъ. Тилэшхъэтетхэр
нахышлоу ащ кытегушылэштых.
Тафэраз зэхэщаклохэм. Адыгъ
Республикэм ыцлэ дахэклэ дгъэ-
лугъэу сэлъытэ.

— Германием...

— Германием зы концерт нахъ
кышчытымытыштми, «Налмэсыр»
агу зэрэрихыштым сицыхъэ тель.
Адыгъ шэуашэм, адыгъ быракъым,
лъэпкъ искусствэм афэгъэхыгъэ
зэхэхъэхэу тиреспубликэ шыкло-
хэрэм Германием шыщ тильэп-
къэгъухэр ахэлажъэх. Лъэпкъ
искусствэм ыбзэ гурылогъошлэ,
бэрэ тызэхэхъэмэ, тиадыгабзи,
тишэн-хабзэхэри, тикультури ду-
наим нахышлоу щашлэштых.

— Гъогу маф, Тхьэм шэуи-
гухэлъхэр кыжъудегъэхъух.

— Тхъауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: «Налмэсым»
икъэшъуаклоу Нэгъой Мадин.

◆ ТИЗЭУКИЭГЪУ ГЪЭШЛЭГЪОНХЭР

Музеим регъэблагъэх

Шэнышлэу зэрэхъугъэу, «Искусствэхэм ячэщ»
зыфилорэ хэгъэу юфтхъабзэр шэклогъум и 3-м
Адыгъ Республикэм и Лъэпкъ музей шыклошт.
Зэхэхъэр сыхъатыр 16-м аублэшт, пчыхъэр
хэклотагъэу аухышт.

Искусствэм цыфхэр зэрэзэ-
фищэхэрэм зэхэщаклохэр кып-
кырыкълыхэзэ, Лъэпкъ музеим
икъэгъэлъэгъонхэр уахътэм еп-
хыгъэу кызылэуахыштых. Языгъэ-
псэфыгъо уахътэ гъэшлэгъонэу
зыгъаклоу зышлоигъохэм джэгү-
клэхэр, концертхэр, зэнэкъокъу-
хэр афызэхашэштых.

Адыгэхэм якультурэ, ящылэклэ
фэгъэхыгъэ кыгъэлъэгъонхэм
я XVIII — XIX-рэ лэшлэгъухэр
къалотэштых. Адыгэмэ ялъэпкъ
музыкальнэ лэмэ-псымэхэр бэмэ
ашлогъэшлэгъоныштхэу тэлъытэ.
Лъэпкъ мэкъамэхэр зэхэхъэм
шагъэжынчыштых.

Литературэм и Ильэс зэрэкло-
рэр кыдалъытэзэ, Клэрэщэ Тем-
бот фэгъэхыгъэ кыбархэр къа-
лотэштых. Искусствэхэмклэ клэлэ-
цыкълэу еджаплэхэр, Адыгеим иорэ-
дылохэр, къэшъуаклохэр пчыхъэ-
зэхэхъэм чанэу хэлэжъэштых.

— Мыекъопэ къэралыгъо тех-

нологическэ университетым модэм
ехыплэгъэ кыгъэлъэгъонхэр сы-
дигъуи дэгъоу зэхэщэх, — кье-
луатэ Лъэпкъ музеим шэныгъэм-
клэ илофышлэу Шхьэлэхъо Нэф-
сэт. — Ныбжыклэхэм дахэу зы-
зэрафэлэн альэкыштыр зэхэ-
хъэм щалъэгъушт.

— Тильэпкъ тарихъэу илэр ду-
наим щядгъэшлэным тыпыл, —
здэгъушылэгъур археолог цлэрылоу
Тэу Аслъан лъэгъэклэуатэ. — Пчы-
хъээзэхэхъэм кыбар гъэшлэгъонхэр
кышчытлотэштых, адыгэмэ лэмэ-
псымэу ялагъэхэм къащыублагъэу
зэфэхъысыжъхэр тшыштых.

— Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ
щыклуагъэхэм Лъэпкъ музеим
икъэгъэлъэгъонхэр ащызэхэтща-
гъэх. Тарихъым, шэн-хабзэхэм
къакулэупчлэшттыгъэхэр тчыгъупшэ-
хэрэп, — къалуатэ Мамырыкъо
Саидэрэ Сихъаджэкъо Иринэрэ.
— «Искусствэхэм ячэщ» культу-
рэм пыщагъэхэр къетэгъэблагъэх.

Сурэтым итыр: Мамырыкъо
Саидэ кыгъэлъэгъоным кы-
тегушылэ.

◆ УРЫСЫЕМ И КУБОК

Лыгъэм ишапхъэу щыт

Мыекъопэ районыр автомобиль спортым игупчэ
хъугъэ. Урысыем и Кубок классическэ раллиимклэ
кыдэхыгъэнымклэ зэнэкъокъур непэ аублэшт.
«Адыгеим иралли-2015-рэ» зыфилорэ зэлуклэгъухэм
Урысыем испортсмен анахъ лъэшхэр хэлажъэх.

Москва, Ленинград
хэкухэм, Кыблэ шэо-
лпырым, Урал, нэмык-
хэм къарыкълэгъэхэм
тыгъуасэ аужырэ уплъэ-
клунхэр аклугъэх, зэнэ-
къокъур зыщыклошт го-
гум зышагъэгъозагъ.

Урысые Федерацием
ишэолъырыхэм яспорт-
сменхэм тикъушъэхъэр,
псыхъо чъэрхэр ашлода-
хэх, зэнэкъокъум изэхэ-
щаклохэм афэразэх.
Адыгеим иавтомобили-
стхэм якуп ипащэу Бэ-
гъушэ Адамэ кызырэрэ-

тилуагъэу, зэнэкъокъум фэхъа-
зыр, ныбжыклэхэр зылышэн-
хэм пылбышт. Автомобиль спор-
тыр лыгъэм ишапхъэу елытэ.

— Спортсменхэм языгъэлсэ-
фыгъо уахътэ гъэшлэгъонэу агъэ-
клошт, — ело Адыгъ Республи-
кэм физкультурэмклэ ыкли спор-
тымклэ и Комитет итхъаматэу
Хъасанэкъо Мурат. — Концерт-
хэр, джэгунхэр афызэхэтщэ-
штых, кыгъэлъэгъонхэр кызы-
лутхыштых.

Тиреспубликэ и Мыекъопэ рай-
он ипсэуплэхэу Дахъомрэ Ка-
менномоостскэмрэ азыфагу иль
гъогууанэм Урысыем и Кубок
фэбанэхэрэм яклэух зэнэкъокъу
щыклошт. Непэ сыхъатыр 13.30-м
зэлуклэгъухэр автомобилистхэм
аублэштых, неущ зэнэкъокъур
лъагъэклотэшт.

ФУТБОЛ

Клэух ешлэгъу

Мыекъопэ футбол клубэу
«Зэкъошныгъэм» 2015-рэ
ильэсым тикъалэ
ешлэгъоу щырилэштхэр
клэухым фэклуагъэх.
Аужырэ зэлуклэгъур неущ
республикэ стадионым
щыклошт.

Ставрополь икомандэу «Ди-
намэр» тыхъаклэшт. Ешлэгъур
сыхъатыр 14.30-м Мыекъуапэ
щырагъэжъэшт. «Зэкъошныгъэм»
тигъэгъушлонэу фэтэлэ.

Нэклубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэр ыкли кыдэзы- гъэклэрэр:

Адыгъ Республи-
кэм лъэпкъ
Юфхэмклэ, Лэкълэ
къэралхэм ащы-
псэурэ тильэпкъэгъу-
хэм адырлэ зэпхы-
ныгъэхэмклэ ыкли
къэбар
жъугъэм иамал-
хэмклэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакциер зидэшылэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъалэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкълэжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты- гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын Юфхэмклэ,
телерадиокъэтын-
хэмклэ ыкли зэлъы-
лэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шлал, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкълэмкли

пчъагъэр

3250

Индексхэр

52161

52162

Зак. 954

Хэутыным
узшыкълэштхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыкълэштхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор

шхъалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шхъалэм
иапэрэ гуадзэр

Мэшлэкъо Саид

Пшъэдэкълэжъ
зыхырэ
секретары
Жакълэмыкъо
Аминэт